

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 1191
 Ἀριθμ. Διεκπ. 533

Ἀθήνησι τῇ 27ῃ Μαρτίου 2001

Πρὸς
 τὸν Ἐξοχώτατον
 κ. Ἀπόστολον Κακλαμάνην
 Πρόεδρον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων
 Ἐνταῦθα.

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε,

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 7ης ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Μαρτίου ἐ.ε. ἐξετάσασα τὸ θέμα τῆς μελετωμένης κατοχυρώσεως, ὡς ἀτομικοῦ δικαιώματος, τῆς ἀπαλλαγῆς στρατεύσεως τῶν λεγομένων «ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως», διὰ τῆς εἰσαγωγῆς σχετικῆς διατάξεως εἰς τὸ Σύνταγμα προβλεπούσης τὴν ἀπαλλαγὴν στρατεύσεως διὰ πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους λόγους συνειδήσεως, ἔκρινε σκόπιμον ὅπως θέσῃ ὑπ' ὄψει τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ δι' αὐτῆς πρὸς τὰ Ἐντιμότατα Μέλη τόσον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ὅσον καὶ ἀπάσης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων τὰ ὑπάρχοντα νομολογιακὰ κυρίως δεδομένα (καὶ ἰδίᾳ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων), τὰ ὁποῖα θεμελιώνουν ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως, ὅτι τοιοῦτον ἀτομικὸν δικαίωμα δὲν ὑπάρχει, δὲν ἀναγνωρίζεται καὶ οὐδαμοῦ κατοχυροῦται. Οὐτε ἀπὸ διάταξιν διεθνοῦς τινος συμβάσεως, οὔτε ἀπὸ διάταξιν ἐσωτερικοῦ δικαίου, οὔτε καὶ ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιοῦτον ὑπὸ ἀποφάσεώς τινος εἴτε τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου, εἴτε τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ἀντιθέτως τὰ ἐν λόγῳ εὐρωπαϊκὰ δικαιοδοτικά ὄργανα ἔχουν νομολογήσει κατ' ἐπανάληψιν ὅτι:

α) Ἀτομικὸν δικαίωμα τῶν λεγομένων «ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως» νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν στράτευσιν δὲν ὑπάρχει, δὲν ἀναγνωρίζεται καὶ εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν κατοχυροῦται.

β) Τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη δικαιοῦνται νὰ μὴν θεσπίσουν καὶ νὰ μὴν ἀναγνωρίσουν τοιοῦτον δικαίωμα.

γ) Τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ θεσπίσουν ποινὰς διὰ τοὺς ἀρνούμενους νὰ στρατευθοῦν.

δ) Τυχὸν ἀναγνώρισις τοιοῦτου δικαιώματος θὰ συνεπήγετο παραβίασιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος, διότι θὰ ἀνεγνώριζε ἐν προνόμιον ὑπὲρ μᾶς τάξεως πολιτῶν εἰς βάρος ἄλλης. Παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ τὰς ἐν προκειμένῳ ἀποφάσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων κατὰ τὰ κρίσιμα αὐτῶν ἀποσπάσματα εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ εἴμεθα πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν σας διὰ τὴν χορήγησιν τοῦ συνόλου τῶν κειμένων τῶν ἐν λόγῳ ἀποφάσεων εἰς τὸ πρωτότυπον:

1. Ἀποφάσις Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ε.Ε.Α.Δ.) No 10640/83 τῆς 9.5.1984, Decisions et Rappports (DR) τόμ. 38 σελ. 219 ἐπικυρώνει καταδίκην Ἑλβετοῦ ἀντιρρησίου ἀποφαινομένη, ὅτι δικαίωμα τῶν «ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως» νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν στράτευσιν δὲν ὑπάρχει, τὰ δὲ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν («il en resulte que la Convention n' accorde pas aux objecteurs de conscience le droit d' etre exemptes du service militaire, mais laisse a chaque etat contractant le soin de decider, si il vaut ou non reconnaitre un tel droit. Des lors ni la peine prononcee contre le requerant pour refus du service ni le fait que la condamnation penale n' a pas ete assortie de surcise ne peuvent constituer une violation de l' article 9 de la Convention»), ἀποφαινομένη περαιτέρω –ὡς διαπιστώνετε– ὅτι ἡ καταδίκη καὶ ἡ ποινὴ ἡ ὁποία ἐπεβλήθη εἰς τὸν ἀντιρρησίαν δι' ἄρνησιν στρατεύσεως δὲν παραβιάζει τὴν Εὐρωπαϊκὴν Σύμβασιν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, οὐδὲ παραβιάζει τὴν ἐν λόγῳ Σύμβασιν τὸ ὅτι ἡ ποινὴ δὲν τοῦ ἐπεβλήθη μὲ ἀναστολὴν ἐκτελέσεως.

2. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς δέχεται καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Ε.Ε.Α.Δ. No 10410/83 τῆς 11.10.1984 (DR 40 σελ. 203 ἐπ.) καὶ ἐπὶ πλέον ἀποφαίνεται, ὅτι ἂν μόνον

όρισμένοι πολίται εξαιρεθοῦν ἀπὸ τὴν στράτευσιν χωρὶς σοβαρὸν λόγον, θὰ ἐτίθετο θέμα διακρίσεως ἐναντι τῶν λοιπῶν συμπολιτῶν των («ci certains citoyens etaient exemtes sans motif valable, il se poserait une question de discrimination a l' rencontre de leurs concitoyens»).

3. Ὡσαύτως τὰ ἴδια δέχεται καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Ε.Ε.Α.Δ. Νο 7675/76 (DR 9 σελ. 117), ἥτοι ὅτι τὸ ἄρθρον 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων δὲν ἐπιβάλλει εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀναγνωρίζουν τοὺς ἀντιρρησίας συνειδήσεως («elle a constate que l' article 9 de la Convention ... n' impose aux etats l' obligation de reconnaitre les objecteurs de conscience»).

4. Ἐπίσης ἡ ἀπὸ 2.4.73 ἀπόφασις τῆς Ε.Ε.Α.Δ. (εἰς Recueil des decisions 43 σελ. 161) ἀναφέρει, ὅτι τὸ ἄρθρον 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, ὡς ἔχει κατοχυρωθῇ ὑπὸ τοῦ ἁρθρου 4(3) (b), δὲν ἐπιβάλλει εἰς κάποιον Κράτος τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἀντιρρησίας συνειδήσεως, πράγμα τὸ ὁποῖον συνεπάγεται, ὅτι τὰ ἄρθρα αὐτὰ δὲν ἐμποδίζουν κάποιον Κράτος (μὴ ἀναγνωρίζον τοὺς ἀντιρρησίας συνειδήσεως), ἀπὸ τοῦ νὰ τιμωρῇ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνται τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν («Art. 9 as qualified by article 4(3) (b), of the Convention does not impose on a state the obligation to recognise conscientious objectors ... it follows that these articles do not prevent a state which has not recognised conscientious objectors from punishing those who refuse to do military service»).

5. Ὡσαύτως ἡ ἀπόφασις Νο 2299/64 τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑπουργῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης λειτουργούσης ὡς δικαστήριον κατὰ παραπομπὴν ἐκ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (Annuaire de la Convention des droits de l' homme, 10 σελ. 628) ἀπορρίπτει προσφυγὴν ἀντιρρησίου συνειδήσεως καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι οὕτω δὲν παραβιάζεται ἡ Εὐρωπαϊκὴ Σύμβασις Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων («La Commission adopta le 12.12.66 son rapport dans lequel elle formule l' avis, qu' il n' y a eu violation de la Convention ... le 29.6.67 le Comite des Ministres a constate par sa resolution C67DH que,

dans cette affaireil n' y avait pas eu violation de la Convention»).

6. Ἀκριβῶς τὰ ἴδια δέχεται καὶ ἡ ὁμοία ἀπόφασις Νο 5591/72 (Collection 43 σελ. 161).

7. Τὰ ἴδια δέχεται καὶ ἡ ἀπόφασις Νο 7705/76 τῆς Ε.Ε.Α.Δ., ἥτοι ὅχι μόνον δὲν ἐπιβάλλεται εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀντιρρησιῶν ἀπὸ τὴν στράτευσιν, ἀλλὰ δικαιοῦνται νὰ θεσπίσουν καὶ ποινὰς εἰς βάρος τῶν ἀρνούμενων νὰ ὑπηρετήσουν εἰς τὸ στράτευμα (D+R σελ. 196). («Elle n' empeche pas/ ἐννοεῖ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Σύμβασις Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων/ un Etat de prendre des sanctions a l' egard des ceux qui refusent d' executer un tel service/ ἐννοεῖ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν/).

8. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἔχει δεχθῇ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τοῦ Ο.Η.Ε., ἀπορρίψασα προσφυγὴν ἀντιρρησίου συνειδήσεως καὶ ἀποφανθεῖσα, ὅτι ἀτομικὸν δικαίωμα τῶν ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν στράτευσιν δὲν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Διεθνoῦς Συμβάσεως τοῦ Ο.Η.Ε. περὶ ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἡ ὁποία ὡς γνωστὸν ἐκυρώθη ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Ν. 2462/1997 (ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τοῦ Ο.Η.Ε. Νο 185/84, εἰς Document officiel de l' assemblée generale de l' O.N.U. - quarantieme session, supplement No 40 - A 40/40 παράγραφος 700 - Annexe XXI), ἡ ὁποία ἀναφέρει ἐπὶ λέξει εἰς τὸ πρωτότυπον «Le Pacte ne contient aucune disposition stipulant le droit a l' objection de conscience, ni l' article 18, ni l' article 19 du Pacte eu egart notamment au paragraphe 3-C-II de l' article 8 ne peuvent etre interpretes comme impliquant un tel droit». Ἐπισημαίνομεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς Νο 1987/46/10.3.1987 καὶ 1989/59/8.3.1989 τὰς ὁποίας ἐπικαλοῦνται ἐκάστοτε οἱ ἀντιρρησίαι, δὲν ἀποτελοῦν ἀποφάσεις ἐκδοθείσας ἐπὶ ἀτομικῆς προσφυγῆς (καίτοι ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἀντιρρησίας συνειδήσεως), ἀλλ' ἀποτελοῦν ἀπλὰς συστάσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐντέλλεται ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ο.Η.Ε. νὰ διεξαγάγῃ ἔρευναν ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος. Περιαιτέρω θέτομεν ὑπ' ὄψει ὑμῶν, ὅτι εἰς οὐδὲν Κράτος ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως

ἀπὸ τὴν στράτευσιν ἐθεσπίσθη ὡς ἀτομικὸν δικαίωμα, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς μία χαρακτηριστικὴ ρύθμις ὑπὲρ αὐτῶν. Παράδειγμα: Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀντιρρησιῶν ἀπὸ τὴν στράτευσιν περιέχεται εἰς τὸ ἄρθρον 12 α τοῦ Συντάγματος δὲν θεσπίζεται ὡς ἀτομικὸν δικαίωμα. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον τῆς χώρας ταύτης ἐθεώρησεν ὡς ἀντισυνταγματικὸν τὸν νόμον περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως ἀπὸ τὴν στράτευσιν (Ἀπόφασις Συνταγμ. Δικαστηρίου Γερμανίας BVerfGE 48 σελ. 127).

Κατ' ἀκολουθίαν πάντων τῶν ἀνωτέρω (καὶ πολλῶν ἄλλων ἐξόχως σπουδαίων ἐν προκειμένῳ στοιχείων, τὰ ὅποια ἔχομεν πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν σας), φρονοῦμεν, ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν πρώτην χώραν εἰς τὸν κόσμον, ἢ ὅποια θεσπίζει τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως ἀπὸ τὴν στράτευσιν διὰ συνταγμα-

τικῆς διατάξεως καὶ μάλιστα ὡς ἀτομικὸν δικαίωμα. Ἄλλωστε τοιαύτη ὑποχρέωσις διὰ τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶθεν ἀνακύπτει.

Πιστεύομεν, τέλος, ὅτι τὰ ὡς ἄνω δεδομένα ὡς προϊόντα ὑπευθύνου καὶ ἀντικειμενικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ δὲν θὰ ἀμφισβήτησιν ταῦτα, ἐφ' ὅσον τυγχάνουν ἀδιάσειστα καὶ ὑπερεπαρκῶς θεμελιωμένα.

Ἐχοντες δι' ἐλπίδος ὅτι τὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιον θὰ λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὰ ὡς ἄνω ἐκτεθέντα ἀδιάσειστα στοιχεῖα ἐπ' ἀγαθῇ τῆς φιλικότητος ἡμῶν Πατρίδος καὶ ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα πλουσίαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος, διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν διαπύρων.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

